

УДК 378-048.35:37]373.2.091.2“364”

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4\(34\)-1391-1400](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4(34)-1391-1400)

Максименко Наталія Борисівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та освітніх інновацій, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, тел.: (0342) 75-23-51, <https://orcid.org/0000-0002-6041-6783>

Салига Наталія Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, тел.: (0342) 75-23-51, <https://orcid.org/0000-0001-6097-9669>

Єгорова Інга В'ячеславівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, тел.: (0342) 75-23-51, <https://orcid.org/0000-0001-8070-9455>

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті висвітлено шляхи модернізації підготовки майбутніх педагогів до фахової діяльності в умовах воєнного стану. Здійснено аналіз останніх досліджень і публікацій з порушеної проблеми, визначено основні напрями її дослідження. Зазначено, що ученими проаналізовано шляхи підготовки майбутніх педагогів в умовах воєнного стану, окреслено труднощі та засоби її вдосконалення.

Виокремлено національні пріоритети ХХІ століття. До них віднесено наступні: створення умов для забезпечення рівного доступу до вищої освіти; безперервність процесу освіти та професійного вдосконалення; забезпечення високої якості освітніх послуг; модернізація її методів та освітніх технологій; орієнтація на особистісно-орієнтовану освіту; оновлення змісту фахової підготовки; виховання у студентів аналітичного мислення. Зазначено, що фаховими експертами визначено сильні та слабкі сторони національної системи вищої освіти та окреслено можливості її розвитку у період загрози зовнішнього середовища.

Констатовано, що важливим засобом реалізації завдань вищої освіти є дистанційна форма навчання, яка на певному етапі її розвитку була певним викликом для закладів освіти України.

Визначено характерні риси дистанційного навчання, до яких віднесено такі як: гнучкість, нерегламентованість, паралельність, економічність, технологічність, соціальна рівноправність, інтернаціональність, нова роль викладача.

Окреслено основні характеристики екстреного дистанційного навчання для закладів вищої освіти: розвиток навчальної екосистеми університету; оновлення навчальних матеріалів; їх адаптацію до навчання; наявність єдиної інформаційно-пошукової системи, що дозволяє швидко знайти відкриті освітні ресурси та інші. Констатовано, що на сучасному етапі в Україні під час організації дистанційного навчання використовуються дві основні форми навчання – синхронна й асинхронна. Визначено переваги та недоліки окреслених форм навчання. Запропоновано перспективні напрями дослідження означеної проблеми, до яких віднесено аналіз методик щодо подолання труднощів в організації дистанційного навчання в екстримальних умовах.

Ключові слова: модернізація, підготовка майбутніх педагогів, фахова діяльність, воєнний стан.

Maksymenko Nataliia Borysivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Primary Education and Educational Innovations of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, tel.: (0342) 75-23-51, <https://orcid.org/0000-0002-6041-6783>

Salyga Natalia Mykolaivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Bohdan Stuparyk Department of Pedagogy and Educational Management of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, tel.: (0342) 75-23-51, <https://orcid.org/0000-0001-6097-9669>

Yehorova Inha Vyacheslavovna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Bohdan Stuparyk Department of Pedagogy and Educational Management of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, tel.: (0342) 75-23-51, <https://orcid.org/0000-0001-8070-9455>

MODERNIZATION OF TRAINING FUTURE TEACHERS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY IN MARTIAL LAW CONDITIONS

Abstract. The article highlights ways to modernize the training of future teachers for professional activity in martial law conditions. The latest research and publications on the problem are analyzed, the main directions of its research are defined. It is noted that scientists have analyzed the ways of training future

teachers in martial law conditions, and outlined the difficulties and means of its improvement.

National priorities of the 21st century are identified. These include the following: creating conditions for ensuring equal access to higher education; continuity of the educational process and professional development; ensuring high quality of educational services; modernization of its methods and educational technologies; orientation towards personality-oriented education; updating the content of professional training; upbringing the analytical thinking of students. It is pointed out that professional experts have identified the strengths and weaknesses of the national system of higher education and outlined the possibilities of its development during the period of external environmental threats.

It is stated that an important means of realizing the tasks of higher education is a distance learning form, which at a certain stage of its development was a certain challenge for educational institutions of Ukraine.

The definitive features of distance learning are determined, which include the following: flexibility, non-regulation, parallelism, cost-effectiveness, maintainability, social equality, internationality, a new role of the teacher.

The main characteristics of emergency distance learning for higher educational institutions are outlined: the development of the university's educational ecosystem; updating of the educational materials; their adaptation to learning; the presence of an exclusive information and search system that allows to quickly find open educational resources, etc. It is stated that at the present stage in Ukraine, two main forms of learning are used when organizing distance learning – synchronous and asynchronous. The advantages and disadvantages of the noted forms of learning are identified. The promising directions of researching the specified problem are proposed, which include the analysis of methods toward overcoming difficulties in organizing distance learning in extreme conditions.

Keywords: modernization, future teachers' training, professional activity, martial law.

Постановка проблеми. Активні зміни у суспільно-економічному та політичному житті України зумовлюють стратегічні завдання держави з оновлення провідних напрямів модернізації національної системи вищої освіти. Вони спрямовані на підвищення якості надання освітніх послуг, забезпечення потреб суспільства у висококваліфікованих фахівцях, які здатні адекватно реагувати на глобалізаційні виклики часу.

Важливим вітчизняним соціально-економічним пріоритетом сучасності визначено розвиток такої моделі вищої освіти, що орієнтована на

перспективу, оскільки, по-перше, здебільшого фахівці з вищою освітою є ініціаторами інновацій, а, по-друге, все помітнішим стає вплив рівня та якості освіти на підвищення матеріального і культурного рівня населення [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема модернізації підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності в умовах воєнного стану знайшла своє відображення в низці досліджень вітчизняних науковців.

Її досліджували В. Зайцева, М. Вирвихвост, К. Ільніцька, В. Миколайко, В. Кухаренко та ін. Ними було визначено особливості означеної підготовки, проаналізовано шляхи її реалізації в умовах воєнного стану, окреслено труднощі означеної діяльності та запропоновано засоби їх подолання.

Разом з тим багато аспектів порушеної проблеми ще залишаються невирішеними. До них відносимо модернізацію методів й прийомів застосування дистанційного навчання як перспективної форми організації освітньої діяльності в умовах воєнного стану.

Мета статті - проаналізувати шляхи модернізації підготовки майбутніх педагогів до фахової діяльності в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Сучасна вища освіта орієнтована на модернізацію освітньої системи, компоненти якої набувають особливої значущості у контексті національних пріоритетів XXI століття.

Результати аналізу наукової літератури та державних документів дозволили виокремити наступні:

1. Приведення національної законодавчо-правової бази в освітній галузі відповідно до міжнародних стандартів.
2. Створення умов для забезпечення рівного доступу до вищої освіти, безперервність процесу освіти та професійного вдосконалення.
3. Забезпечення високої якості освітніх послуг, їх відповідність світовим стандартам.
4. Інформатизація освіти, модернізація її методів та освітніх технологій, перехід до відкритої моделі освіти.
5. Запровадження в освітній процес інноваційних і креативних елементів, новітніх досягнень освіти і науки.
6. Спрямовання на особистісно-орієнтовану освіту, сприяння гармонійному розвитку особистості студента, його здатності самостійно здобувати і розвивати знання, формувати інформаційні та соціальні навички.
7. Оновлення змісту фахової підготовки, поглиблення фундаменталізації освітнього процесу поряд з його гуманізацією.
8. Виховання у студентів аналітичного мислення, громадянської культури і патріотизму, всебічного світогляду і високої моральності [2].

Реалізація означених завдань набуває особливого значення в період складної екстремальної ситуації – воєнного стану в країні.

На державному рівні розроблено стратегію розвитку освіти України у кризовий період воєнного стану. Зважаючи на глобальні тенденції функціонування вітчизняної вищої освіти, з урахуванням думки фахових експертів визначено сильні та слабкі сторони національної системи вищої освіти та запропоновано можливості її подальшого розвитку у період загрози зовнішнього середовища [3].

У визначений стратегією період передбачається реалізація важливих цілей, які мають бути спрямовані на вирішення наступних завдань: підвищення ефективності управління в системі вищої освіти; створення умов, що забезпечують довіру громадян, держави та бізнесу до освітньої, наукової, інноваційної діяльності закладів вищої освіти; організація якісної освітньо-наукової діяльності, конкурентоспроможної вищої освіти, яка є доступною для різних груп населення; реалізація інтернаціоналізації вищої освіти України; створення привабливості закладів вищої освіти для навчання та академічної кар'єри [4].

Незважаючи на складні зовнішні виклики, очікуваним результатом означеної стратегії визначається побудова такої моделі сучасної ефективної системи вищої освіти, яка задовольняє потреби громадян, економіки та суспільства; має гідну репутацію та є конкурентоспроможною на внутрішньому та світовому ринку освітніх послуг.

Зрозуміло, що під час воєнних дій та ще тривалий час після їх закінчення заклади вищої освіти України працюватимуть у нових для себе умовах та дотримуватимуться певних вимог щодо збереження освітнього середовища.

Одним із важливих засобів реалізації поставлених завдань визнано дистанційну форму навчання, яка на певному етапі була серйозним викликом для всіх закладів освіти України.

Аналіз порушеної проблеми засвідчив, що в галузі дистанційного навчання дослідження орієнтовані не лише на визначення означеного феномена, а й на аналіз його різних аспектів. До прикладу, питання розроблення та реалізації теоретичних основ дистанційного навчання висвітлювали Н. Морзе, В. Кухаренко, В. Олійник, Є. Полат, О. Рибалко, А. Хуторський та ін. Питання реалізації дистанційної освіти у закладах вищої освіти досліджували В. Гриценко, Р. Горбатюк, Р. Гуревич, Т. Гусак, В. Олійник, П. Стефаненко, В. Колос та ін.

Результати дослідження проблеми застосування означеної форми навчання в процесі підготовки майбутніх педагогів до фахової діяльності в екстремальних умовах засвідчили ефективність її використання, але разом з тим дозволили констатувати наявність як позитивних, так і негативних характеристик.

До переваг віднесено: не прив'язаність до місця закладу вищої освіти; підвищення темпу засвоєння дисципліни (строки здачі); анонімність успішності; ефективне використання інформаційних технологій [5].

Окрім цього, організація педагогами означеного навчання полягає насамперед у наявності у них цифрової грамотності. За даними Державної служби якості освіти України, лише 44,8 % викладачів закладів вищої освіти періодично застосовували до карантину та воєнного стану інформаційні технології. Однак за достатньо скорочені терміни значно підвищився рівень їхньої цифрової грамотності [6].

Разом з тим, на якість освітнього процесу значною мірою впливають такі негативні чинники дистанційного навчання, як збільшення навантаження на викладача та студента; відчуття небезпеки та тривоги; відсутність безпосереднього спілкування та активної взаємодії. До недоліків також можна віднести технічну обмеженість; залежність від енергетичних ресурсів; прояви академічної недобросовісності; низький рівень самодисципліни здобувачів освіти (режим дня студентів); відсутність мотивації тощо.

Розглядаючи дистанційне навчання як окрему, відмінну від традиційної, форму, дослідники визначають її характерні риси:

- гнучкість (у часовому ракурсі та можливості використання індивідуального темпу навчання);
- нерегламентованість (кількість часу, яка виділяється для освоєння навчального матеріалу, є абсолютно індивідуальною завдяки відкритому доступу до навчального матеріалу);
- паралельність (можливість здобуття освіти без відриву від виробництва);
- всеосяжність (одночасний доступ до великої кількості інформаційних джерел за рахунок відкритого доступу до інформаційної мережі);
- економічність (ефективне використання навчальних приміщень);
- технологічність (можливість використання в освітньому просторі інноваційних технологічних прийомів та інформаційно-комунікаційних технологій як для встановлення інтерактивного комунікаційного зв'язку, так і для освоєння навчального матеріалу);
- соціальна рівноправність (можливість набуття знань незалежно від місця перебування здобувача освіти, його територіальної віддаленості від навчального закладу, стану його здоров'я й елітарності та рівня матеріальної забезпеченості);
- інтернаціональність (доступ до освіти та знань незалежно від національної належності здобувача освіти за рахунок можливості її експортування в інформаційну мережу);
- нова роль викладача (викладач відіграє роль координатора пізнавального процесу, який, постійно удосконалюючи та коригуючи навчальні

курси, підвищує рівень творчої активності здобувачів освіти та спонукає їх до саморозвитку) [7; 8].

У даному аспекті для нас важлива позиція науковців, які зазначають, що ефективність екстреного дистанційного навчання у ЗВО передбачає наявність вимог, що вимагають:

1) створення ефективної навчальної екосистеми університету, що потребує інтеграції в освітній процес технологій e-learning, моделей змішаного навчання, віртуальної й доповненої реальності. Це дає можливість університетам якісно відповідати на сучасні виклики у вищій освіті за умови впровадження таких складників, як контроль за якістю освітнього процесу; студентоцентричність навчання; академічна доброчесність; підвищення рейтингових показників;

2) активізації єдиної інформаційно-пошукової системи, що дозволяє швидко знайти відкриті освітні ресурси, як у своєму університеті, так і за його межами. Система пошуку має здійснюватися за компетентностями та результатами навчання;

3) визначення державного мінімально необхідного стандарту дистанційного курсу та базових процедур навчання; розроблення рекомендацій щодо його застосування;

4) розроблення положень та щорічного проведення конкурсів кращих дистанційних курсів у різних номінаціях [9].

На теперішньому етапі в освітній системі України під час організації дистанційного навчання використовуються дві основні форми – *синхронна* й *асинхронна*.

Синхронна – це така форма навчання, що передбачає одночасне залучення до освітнього процесу як викладачів, так і здобувачів освіти. З цією метою використовуються такі форми роботи, як вебінари, віртуальні класи, конференції. Таке навчання має низку переваг: взаємодія між викладачами та студентами в реальному часі; встановлення миттєвого зворотного зв'язку з викладачами, наставниками; активна участь у дискусіях.

Однак, синхронне навчання вимагає онлайн-присутності в **чітко визначений час**. Це може бути проблемою, особливо якщо поряд із здобувачами освіти працює кілька осіб за графіками, що накладаються. Певна частина синхронного заняття йде на узгодження технічних перешкод, перепитування й уточнення через непередбачувані перебої зі зв'язком тощо.

Асинхронне навчання відрізняється тим, що не вимагає від учасників освітнього процесу одночасної участі в навчальних заходах. Здобувачі освіти мають можливість самостійно опрацьовувати навчальний матеріал із певного курсу в час, який є зручним для них, у власному темпі. Окрім

матеріалу, який пропонується викладачем, студенти мають доступ до віртуальних бібліотек світового рівня, отримують можливість використувувати онлайн-бази даних, дошки оголошень, компакт-диски, організовуючи миттєву доставку інформації [10].

Серед недоліків дослідники визначають такі: потреба у високому рівні самоорганізації та самодисципліни; ймовірна затримка (за необхідності) консультування або відгуку з боку педагога [11].

Однак зазначимо, що дистанційне навчання не може бути єдиним засобом організації освітнього процесу навіть в екстремальних умовах, адже асинхронну взаємодію взагалі не можна відносити до повноцінного освітнього процесу. Її можна застосовувати, але не на постійній основі, а у поєднанні з синхронною.

На сучасному етапі ефективними методами навчання у закладах вищої освіти під час підготовки майбутніх педагогів до фахової діяльності вважаються: перевернуте навчання, колоквиуми, дискусії, диспути, дебати, полеміки тощо.

На часі зараз *очно-дистанційне навчання змішаного типу*, до якого відносяться такі: *ротаційне* (чергування онлайн та офлайн із синхронними та асинхронними заняттями), *гнучке* (інформація з вебсередовища), *поглиблено-віртуальне* (розклад та навантаження за розподілом) [12].

Зауважимо, що в умовах воєнного стану більше уваги треба приділяти психологічному стану учасників освітнього процесу. За потреби, важливо залучати психологів, які запропонують способи подолання тривоги, апатії, проведуть антистресові заходи. Корисними можуть бути тренінги для викладачів щодо запобігання емоційного, професійного вигорання.

Проведене дослідження дозволило зробити наступні *висновки*:

1. Модернізація професійної підготовки майбутніх педагогів до фахової діяльності – це складний, багатогранний процес, спрямований на:

- підвищення рівня готовності педагога до творчої професійної діяльності;
- нестандартне вирішення професійних функцій на основі сформованості ціннісних орієнтацій;
- установку на креативність дій у рішенні педагогічних проблем;
- формування професійної компетентності;
- розвиток потреби в постійному самовдосконаленні й самореалізації в педагогічній сфері діяльності.

2. Особливого значення в екстремальних умовах воєнного стану набуває проблема застосування дистанційного навчання як перспективної форми організації діяльності, в якій здобувачі освіти є активними, самостійними суб'єктами, головною мотивацією яких виступає власне

бажання набувати нових знань і вмінь. Ефективним також є реалізація в освітньому процесі інноваційних форм та методів навчання, які дозволяють використовувати нові освітні методики, а саме: контекстне навчання, ігрові методи, проблемне та модульне навчання, які повною мірою сприятимуть ефективній підготовці майбутніх педагогів в освітньому процесі ЗВО.

Перспективним напрямом дослідження означеної проблеми вважаємо аналіз методик, спрямованих на подолання труднощів в організації дистанційного навчання здобувачів освіти в екстремальних умовах.

Література:

1. Парпан У. Модернізація національної системи освіти у контексті сучасного євроінтеграційного поступу України. Вісник Національного університету «Львівська політехніка», серія: Юридичні науки, 2017 URL: <https://surl.li/bwbokj> (дата звернення 2.03.2025 р.)

2. Котенджи Л.В., Дека І.П., Бойченко С.В. Модернізація процесу підготовки викладачів фізичного виховання у вищих навчальних закладах України: стандарти, інноваційні моделі. Академічні візії. 2023. Випуск 17. С. 110-119.

3. Ейвас Л.Ф., Пильнік Р.О. Педагогічний професіоналізм: сутність і базові його характеристики. Інноваційна педагогіка. 2023. Випуск 57. Том 1. С. 16-21.

4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки (від 15 квітня 2022 року). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki> (дата звернення 2.03.2025 р.)

5. Освіта України в умовах воєнного стану: інформаційно-аналітичний збірник. Київ, 2022, 345 с.

6. Екстрене дистанційне навчання в Україні: монографія / за ред. В.М. Кухаренка, В.В. Бондаренка. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с.

7. Маятина Н, Дмитриєнко О., Лисенко Т. Сучасні моделі дистанційного навчання. Український педагогічний журнал. 2021. № 2. С. 84-95.

8. Шевчук Г.Й. Дистанційне навчання у вищій школі: переваги, недоліки, перспективи. Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. Михайла Драгоманова. Серія 5. «Педагогічні науки: реалії та перспективи». 2021. Вип. 79. С. 205-209.

9. Ільніцька К.С., Миколайко В.В. Особливості практичної підготовки здобувачів вищої освіти педагогічних спеціальностей в умовах запровадження воєнного стану. Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук в контексті вимог Нової української школи: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 травня 2022р.). С. 95-98.

10. Хомич Л.О. Пріоритети у професіональному розвитку вчителя нової української школи. Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу: збірник матеріалів міжнародного форуму. За заг. ред. акад. В.П.Андрущенка. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 2023. С. 383-385.

11. Зайцева В.В., Вирвихвост М.О. Дистанційно-очна форма навчання як складова сучасного освітнього процесу. Освіта в умовах війни: реалії, виклики та шляхи подолання: збірник матеріалів II Форуму академічної спільноти (20-24 червня 2022р.). С. 59-61.

12. Казачінер О. Підготовка фахівців до створення безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану. Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: матеріали XII міжнар. наук.-практ. конф., Хмельницький, 19-20 жовт. 2023 р. Хмельницький, 2023. С. 93-94.

References:

1. Parpan U. Modernizatsiia natsionalnoi systemy osvity u konteksti suchasnoho yevrointehratsiinoho postupu Ukrainy [Modernization of the national education system in the context of Ukraine's current European integration progress]. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika», seriia: Yurydychni nauky, 2017 URL: <https://surl.li/bwbokj> (data zvernennia 2.03.2025 r.) [in Ukrainian].
2. Kotendzhy L.V., Deka I.P., Boichenko S.V. Modernizatsiia protsesu pidhotovky vykladachiv fizychnoho vykhovannia u vyshchikh navchalnykh zakladakh Ukrainy: standarty, innovatsiini modeli [Modernization of the process of training physical education lecturers in higher educational institutions of Ukraine: standards, innovative models]. Akademichni vizii. 2023. Vypusk 17. S. 110-119 [in Ukrainian].
3. Eivas L.F., Pyl'nik R.O. Pedagogichnyi profesionalizm: sutnist i bazovi yoho kharakterystyky [Pedagogical professionalism: its essence and basic characteristics]. Innovatsiina pedagogika. 2023. Vypusk 57. Tom 1. S. 16-21 [in Ukrainian].
4. Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky (vid 15 kvitnia 2022 roku) [Strategy of the Development of Higher Education in Ukraine for 2022-2032 (dated April 15, 2022)]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki> (data zvernennia 2.03.2025 r.) [in Ukrainian].
5. Osvita Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: informatsiino-analitychnyi zbirnyk [Education of Ukraine in the context of martial law: an informational and analytical collection]. Kyiv, 2022, 345 s [in Ukrainian].
6. Ekstrene dystantsiine navchannia v Ukraini: monohrafiia [Emergency distance learning in Ukraine: monograph] / za red. V.M. Kukharenka, V.V. Bondarenka. Kharkiv: Vyd-vo KP «Miska drukarnia», 2020. 409 s [in Ukrainian].
7. Maiatyna N, Dmytryenko O., Lysenko T. Suchasni modeli dystantsiinoho navchannia [Modern models of distance learning]. Ukrainskyi pedagogichnyi zhurnal. 2021. № 2. S. 84-95 [in Ukrainian].
8. Shevchuk H.I. Dystantsiine navchannia u vyshchii shkoli: perevahy, nedoliky, perspektyvy [Distance learning in higher school: advantages, disadvantages, prospects]. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedagogichnoho universytetu im. Mykhaila Drahomanova. Seriya 5. «Pedagogichni nauky: realii ta perspektyvy». 2021. Vyp. 79. S. 205-209 [in Ukrainian].
9. Ilnitska K.S., Mykolaiko V.V. Osoblyvosti praktychnoi pidhotovky zdobuvachiv vyshchoi osvity pedagogichnykh spetsialnostei v umovakh zaprovadzhennia voiennoho stanu [Peculiarities of practical training of higher education students in pedagogical specialties in conditions of martial law]. Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizyky, khimii, biolohii ta pryrodnychkykh nauk v konteksti vymoh Novoi ukrainskoi shkoly: zbirnyk tez dopovidei III Mizhnarodnoi naukoo-praktychnoi konferentsii (26-27 travnia 2022r.). S. 95-98 [in Ukrainian].
10. Khomych L.O. Priorytety u profesionalnomu rozvytku vchytelia novoi ukrainskoi shkoly [Priorities in the professional development of a teacher of the new Ukrainian school]. Modernizatsiia pedagogichnoi osvity u hlobalnomu vymiri bezpeky sotsialno-turbulentnoho svitu: zbirnyk materialiv mizhnarodnoho forumu. Za zah. red. akad. V.P.Andrushchenka. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. 2023. S. 383-385 [in Ukrainian].
11. Zaitseva V.V., Vyrvykhvost M.O. Dystantsiino-ochna forma navchannia yak skladova suchasnoho osvitnoho protsesu [Distance and face-to-face form of learning as a component of the modern educational process]. Osvita v umovakh viiny: realii, vyklyky ta shliakhy podolannia: zbirnyk materialiv II Forumu akademichnoi spilnoty (20-24 chervnia 2022r.). S. 59-61 [in Ukrainian].
12. Kazachiner O. Pidhotovka fakhivtsiv do stvorennia bezpechnoho osvitnoho seredovyshcha v umovakh voiennoho stanu [Training specialists to create a safe educational environment in the context of martial law]. Profesiine stanovlennia osobystosti: problemy i perspektyvy: materialy KhII mizhnar. nauk.-prakt. konf., Khmelnytskyi, 19-20 zhovt. 2023 r. Khmelnytskyi, 2023. S. 93-94 [in Ukrainian].